

No caguem el tió, el fem cagar

Aquests dies moltes llars fan engrèixer el tió amb l'esperança que la nit de Nadal, després de quatre bastonades, els cagui lllaminadures i regals per als petits i grans de casa. Aquest tronc decorat amb barretina i una cara ben simpàtica l'anomenem tió i no pas *cagatió*, com equivocadament s'ha estès. També són incorrectes construccions com ara "aquesta nit cagarem el tió" o "els nens caguen el tió a cops de bastó", perquè l'acció de fer bastonades al tió és "fer cagar el tió". Així direm "farem cagar el tió quan arribin els avis" i "el tió caga dolços per a tothom". El tió també és protagonista de diversos refranys, com ara "qui té tions, fa estelles", que significa que qui té diners pot comprar moltes coses.

A banda del *cagatió*, hi ha altres in-

Més barbarismes

La nit del 24 de desembre és la nit de Nadal i no la *nitbona*, igual que el 31 de desembre celebrem la nit de Cap d'Any i no la *nitvella*.

terferències lingüístiques que hauríem d'evitar aquests dies. Hi ha qui parla dels Nadals (calc de *las Navidades*), quan en català *el Nadal* és singular tant si ens referim al dia 25 de desembre com als dies que envolten aquesta data. Només és admissible la forma *Nadals* quan fem referència a diversos anys ("fa dos Nadals que mengem els torrons a casa els tiets").

I amb el Nadal arriba la tradicional rifa de Nadal, que també ve acompanyada de barbarismes. La grossa és el primer premi i no pas la loteria, que en diem rifa o sorteig de Nadal. Els números que surten premiats són els números guanyadors, afavorits, afortunats, i no pas *agraciats*, i els premis de poca valor econòmic són els premis menors, els petits o la menudalla, i no la *pedrea*. Molta sort i bon Nadal! *

Servir la història

Autories discutibles a banda, les quatre grans Cròniques medievals dels sobirans de Catalunya van encetar el catàleg d'opcions narratives per fixar la història; del jo protagonista de Jaume I i Pere III al testimoni més novel·lesc de Ramon Muntaner, passant pel menys personalista de Bernat Desclot, considerat el cronista exemplar. En tots els casos es tractava de glorificar les gestes i els sobirans, pas indispensable per convertir-los en mites i construir pàtria.

Amb la recuperació del gust per la història, els narradors actuals juguen amb les variacions dels mites i especu-

ca a través de la mirada de Guillem de Cervera, el noble que havia estat confident del rei Pere I el Catòlic i que ho va continuar sent del seu fill Jaume.

El relat de Guillem humanitza tot el que toca i dona perfecta vigència als conflictes de l'època, ja que en ell trobem un home que pateix tant pels destins de la corona com per oficialitzar la unió entre els seus dos protegits, Jaume i Aurembiaix, que mai no arribarà a bon port per les raons d'estat que s'hi interfereixen. Mentre li endevinem la fascinació per la seva fillola –de qui arriba a ser padastre pel casament amb Elvira d'Urgell– i li seguim els consells

len amb els seus aspectes més humans. No es tracta tant de descobrir els fets com de suggerir-ne els seus replecs més íntims i dubtosos, sempre des dels beneficis de la ficció. Per endinsar-s'hi, no hi ha com fer parlar els personatges secundaris, aquells que pel seu rol poden penetrar millor en les esclertes de la vida quotidiana. Aquesta és l'opció que pren Assumpció Cantalozella a *El confident dels reis* per donar-nos una nova visió del rei En Jaume I el Conqueridor, una figura que ja ha merescut l'atenció d'altres novel·listes, sobretot amb motiu del vuitè centenari del seu naixement, celebrat el 2008. La mateixa autora li va dedicar la novel·la *L'amor secret del rei En Jaume* (2010), més centrada en la relació amb la comtessa Aurembiaix d'Urgell, i ara amplia el camp d'observació de l'èpo-

ca, ens passem des dels preludis de la batalla de Muret fins a la conquesta de Mallorca. Però el mèrit narratiu és que ens parla un home ja apartat de primera línia i que des del retir a Poblet dota de profunditat el seu testimoni vital. Ja no li queden forces per acompanyar el rei en les batalles, però encara li dona consells, i nosaltres els lectors ens aprofitem de la seva experiència viscuda.

Cantalozella ja va utilitzar un recurs similar a *El falcó del comte*, a parer meu la seva novel·la més reeixida, on ens mostrava la cort de Ramon Berenguer I i Ermessenda de Carcassona passada pels ulls d'Otger Guitart, la seva mà dreta. Perquè, de fet, no hi ha res més efectiu i universal que els afanys dels qui des de l'ombra del poder intenten bellugar els fils de la història. *

L'apunt

Nascuda a Santa Coloma de Farners el 1943, Assumpció Cantalozella és una filòloga i novel·lista (sobretot novel·la històrica) i una de les personalitats fundadores del diari El Punt.

Ermessenda de Carcassona

va ser interpretada per Laia Marull a la sèrie de TV3. TVC

Opinió